

Seygii Saaqidka ah (Qaybtii 7aad)

W.Q. Cabdcasiis Maxamed Shidane

Sebtember 28, 2016

Markii laga reebo in meeshu nalagu hayaa aysan ahayn xabsi rasmiya oo qalabeysan, looguna talagalay in dadka faldanbiyeedka geysta lagu xiro, haddana waa hool weyn oo u sameysan sida bakhaar ballaaran oo is ku dhix furan. Rag, dumar, ilmo iyo waayeel, intaba waa la is dhix jiifaa. Hal musql ayay meeshu leedahay, taas oo feyl dheer loo galo. Nadaafad xumada, xanuunnada halista ah, cudurrada safmarka ah ee ka dhix dillaacay goobta, iyo dhuskugu waa wax aan iska la qabsaday. War uma hayo anigu halka uu ku danbeyn doono aayatiinkaygu, sababtoo ah ma jirto dacwad na loo heysto oo nagu wargaliyey, iyo waxa aan galabsannay. Waa run in aan dalka Liibiyu ku soo galay sharci-darro, oo aan ahay soogalooti u soo tallaabay soohdin dal kale isaga oon wadan ogalaansho iyo dalkugal toona, balse, taas beddelkeeda, ma jirto gal-dacwo oo na loo keenay, qareen na loo qabtay, iyo dhawris xuquuqeed midna. Waxba kama duwanin sida xoolo la soo xeraystay.

Askarta na gu dhix ilaolineysa hoolka aan ku dhix xirannahay, waa rag iyo dumar, midba midka kale ka arxan iyo naxariis darran yahay. Intii aan ku jiray xabsigaas waxaan indhaheyga saaray wax walba oo foolxumo iyo caddaab adduun ah. Dumar habeen kasta lala baxayey, si loo kufsado, kaaga darane, habeenba mid ayey la baxayeen askartu. Siiba kuwa da'da yar ee aan wali qaangaarin. Afar iyo tobban jirka iyo shan iyo tobban jirku haba u badnaadaane. Waxey u xulanayeen dumarka sida neef xoola ah oo saylad la keenay. Ragga qaar xitaa kufsigaas kama badbaadin, oo askarta waxaa ku jiray kuwo sida qowmu luudkii u dhaqma, oo siiba wiilasha yaryarka ahi aanay ka nabadgalayn. Intaas waxaa garab socday jir-dil iyo ciqaab joogta ah, ilaa qaar ka mid ah maxaabiistu u dhinteen jir-dil iyo jugta ka soo gaartay garaacista joogtada ah. Waxaa naga luntay micnaha bini'aadnimada iyo qiimaha nolasha. Xabsiga dhexdiisa waxaa ku dhimataay gabadh xaamila ahayd oo wadnuhu istaagay, kulaylka iyo huurka aan ku jirno awgiis. Qofkii dhinta maalmo ka bacdi waa nalaga qaadi jiray meydkiisa, ma na garaneyno in la duugay iyo in xubnaha jidhkiisa lagu intifaacay.

Silic iyo saxariir waxaan ku jirnaba ka dib, askartii waxey billaabeen in ay sii daayaan qofkii lacag la baxa, dhibkuse wuxuu ka taaggan yahay sida lagu heli karo lacagtaas, mar haddii aysan jirin xorriyad aan shaqo iyo xoogsi ku raadsanno. Qofkii bixin kara lacagta ay rabaan wuu baxayay, haba u badnaadaan ragguye. Annaga oo gabdho badan ah ayaa isku soo harnay, meel aan wax ka keenno ma naqaan, ma haysanno taleefoonno aan dadkeennii ugu qeyladhaansanno. Sidaas ayaan afar bilood iskaga jirnay xabsigii. Gaaraca iyo kufsigu waxey ka mid noqdeen nolashayada caadiga ah, kaaga darane, ma ogin xanuunnada aan ka dhaxli doonno galmadaas aan difaaca wadan. Halista caynkaas ah sameeyaha iyo lagu sameeyuhuba waa ay u siman yihiin. Mar xaal halkaas marayo, ayaa waxaa noo furmatay waddo kale, taas oo ah in gabdhaha ku jira xabsiga loo qeybiyo qoysas Liibyaan ah, si ay ugu shaqeystaan. Warkaas markii aan maqalnay, wuxuu noo la mid ahaa sida in nagu yiri; "maanta wixii ka danbeeya xabsiga bannaanka ayaad ka tiihiin", maxaayeelay, waxaa na soo gashay neecaaw xorriyad iyo xoogaa rejo ah.

Xabsigii wuxuu is ku beddelay seylad ea qoysaska Liibyaanka ahi u soo qadhaabsi tagaan, si ay u xushaan gabadh booyaas u noqota. Anigu waxaan ka mid noqday hablihii nasiibka u yeeshay adeegga noocaas ah. Waxaa i kaxeystay qoys ka kooban afar qof. laba wiil, hooyadood, iyo aabbahood. Waxa ay ii kafaalaqaadayaan kadab iyo marasho uun, balse, waa in aan shaqeeyo afar iyo labaatan saac, waliba si joog ah. Waa shaqo ka dhigan addoonsi, xor ma tihid, ma nasan kartid, isla meesha aad ka shaqeynayso waad ku takooran tahay. Waxaa dhici jirtay in aan qashqashaad badan kala kulmo aabbaha reerka iyo wiilasha. Niyadda waxaa iiga taagneyd habka aan uga fakan karo qoyskaan iska key heysta, ee ii gu yeeraya habeen iyo maalin "Kaxlah" oo micnaheedu yahay "tii madoobeydeey" iyo "cabiida" oo ka dhigan "addoontii".

Magaalada aan ku suganahay waxaa la yiraahdaa "Misurata", ku arki maysid dad aad miicin biddo. Reerka Liibyaanka ah ee aan u shaqeynayo ayaan ka dhaadhiciyay in maalinta Jimcaha ah ay ii wadaan magaalada, si aan u waco hooyaday. Dhib iyo rafaad ka dib, way iga aqbaleen codsigaas. Intaas waxa aan quud-darreynayaa in aan helo duul iga caawiya ka bixidda magaalada, si aan u caga-dhigto caasimadda Liibya. Mar qura ayaan ismaqalnay hooyo, hasayeeshee uma sheegin xaalka cakiran ee aan ku suganahay. Maxay xaaladdayda ka qaban kartaa, wewel iyo walaac aan ku kordhiyo mooyaane. Seygaygii saaqidka ahaa haddii ay dantu maanta igu kalifto in aan u qeyladhaansado, waxaan hubaa in aan kala kulmi lahaa digasho iyo jeesjees, sidaa darteed, maba isku dayin xariirintiisa.

Cabbaar ka dib, waxaan kula kulmay meel laga dirsado taleefannada nin iskugu key sheegay in uu yahay Suudaani. Waxaan ka codsaday in uu ii sheego qaab aan ku aadi karo caasimadda Liibya ee Tiriboli. Habab badan ayuu ii sheegay, balse, tillaaboo kasta qarash ayey rabtay, aniguna reerka aan u shaqeeyo qarash kama helo. Waxaan u sheegay in aan u cabiidsanahay qoys Liibyaana, haddii aan iyaga oo i og ka tago shaqadaan aan u qabto, waxay dib ii gu celinayaan xabsigii.

Markii aan ka quustay iskuday walba, waxaan shilimaad yar ka codsaday hooyada qoyska aan booyaasta u ahay, aniga oo ooyin iyo calaacal isku daraya. Waxey i siisay lacag boqol Doollar u dhiganta. Ima geysa meesha aan rabo lacagtaasi, balse, waa i

caawin kartaa, ilaa iyo xad. Muddo ka dib, ayaan haddana ka codsaday reerkii in aan magaalada aado, si aan u waco hooyo oo xanuunsan. Mar walba waa in aan xusaa sabab ay ku qancaan reerku, haddii kale ma bixi karo.

Si dhibsi iyo hanjabaadi ku jirto ayay ii gu ogalaadeen in aan magaalada qabto. Qasadkeygu waa in aan mar kale la kulmo ninkii Suudaaniga ahaa, si uu ii gu gudbiyo xaggaa iyo Tiriboli. Waan la kulmay, wuxuuna iga dhaadhiciyay in aan isaga raaco, oo dhawr habeen sugo, ilaa iyo inta uu iga dirayo. Wuxuu i geeyay guri ay ku noolyihii rag iyo dumar iskugu jira dalal kala duwan. Dhawrkii maalin ee aan sugayey safarka, waxaan la kulmay canaad iyo faraxumeyn. Kama fileyn fal noocaas ah qof aad u dan sheegatay, waliba qof aad isleedahay waa walaalkaa Afrikaan ah. Si kastaba, wuxuu igu soo daray baabuur uu waday nin Liibyaan ah oo ku wajahan xaggaa iyo Tiriboli.

Dhawr jeer ayuu ku sigtay baabuurku in uu nala qallibmo, waayo wax mas'uuliyad ah ma jirin. Maalin ka dib, darawalkii Liibiga ahaa ayaa mar qura nagu amray in aan ka daadanno baabuurka, maadaama uu Tiriboli na keenay. Waana meesha aan ravnay in aan mar uun caga dhiganno. Intaas ka dib, waxaan ku qasbanaaday in aan raadsado dad aan ugu yaraan haybtooda aqaan, dal ahaan iyo dad ahaanba. Waxaan magaalada iska daba wareegaba, waxaan la kulmay dhallinyaro Soomaali ah. Baahi ba'an ayaa i heysay. Wax aan afka galiyo in ay ii gadaan ayaan ka codsaday, weyna ii gadeen wax aan dhuunta mariyo, waliba si arxan leh. Waxaan weydiistay wiilashii Soomaaliyeed in ay i geeyaan meel aan ku nasto, kuna dhar beddesho, maxaayeelay, dhawr maalin ma meeran. Dhallinyaradii way isfiirsheen, taas oo ka dhigan in aysan garaneyn cid ey ii geeyaan, maxaa yeelay Liibya waa meel qof walba uu ku joogo xigtadiisa ama xoolihiisa.

Mid ka mid ah dhallintii ayaa wuxuu wacay gabdho Soomaali ah oo si wada jir ah u deggan qol kira ah. Tuugmo iyo beerlaxawsi ayuu billaabay, si uu gabdhaha uga dhaadhiciyo in ay i martigaliyaan dhawr maalin, ka dibna Ilaaheyga ayaan qabaa. Ugu danbeyntii, waxaa la ii geeyay afar gabdhood oo ku wada nool hal qol. Waxey ii sheegeen in eysan xammili karin qof kale, oo maalmo yar ka dib ay tahay in aan isdabbaro. Ciilka ugu wayn waa aniga oon magaalada kala garaneyn wali. Toddobaad ka dib, waxey ii soo saareen bannaanka, taas oo igu qasbtay in aan billaabo nolal darbi-jifnimo ah. Waxaa hooy ii noqday Jardiin ku hoos yaallay hoteel la yiraahdo "Funduq Kabiir" oo ku dhex yaallay bartamaha caasimadda Liibya ee Tiriboli.

Maalintii oo idil waxaan dhex wareegi jiray magaalada, si aan u helo wax aan cuno, ama qof shaqo uun i siisa, habeenkiina waxaan hoos jiifan jiray hoteelkaas. Dhar yar iyo busto dhammaad ah ayaan meel ku qarsan jiray, si aan dhaxanta iyo qabowga ba'an ee dhacaya uga dugsado. Nolasha wajiyadeeda kala duwan ayaan arkay. Qadhaadh iyo waxa ay tahay kalnimadu, waliba markii aad tahay qof haween ah oo aad ku dhex nooshahay bulsho ninnnimadu qiimo iyo qaayo gaara ka leedahay. Waxa aan ku noolaado luflufka iyo cuntada haraadiga ah ee baararka, waxaa i arkay wiil Eritareeyaan ah, kaas oo ii noqday qofka qura ee iga naxa. Wuxuu ii geeyay gabdho ay qaraabo yihin, kuwaas oo aad ii soo dhaweeeyay. Waa gabdho wada shaqeeyosta, Liibiyana la qabsaday. Shaqo ayuu ii soo helay wiilkii Eritareeyaanka ahaa. Waa

shaqo ah in aan nadiifiyo maqaayad ay leeyihiin ganacsato Suudaan ah. Shaqo dhib badan ayay ahayd, balse, wax walba ii ga qiima badan, waayo waxaan noqday qof la bixi karta kirada aqalka ay wax ka deggan tahay, iyo wixii la xariira nolasheeda.

Mashaqada ugu weyn waxey aheyd, markii Soomaalidu igu aragtay shaqadaan, in ay ii muujiyeen giriifid, gafuur taag, iyo afxumo. Ma fahmin sabab lag hiifo qof shaqaysanaysa. Hadda waa dadkii shalay bannaanka ii soo tuuray. Runtii, uma aabbayeelin waxa ay iga aaminsanyihiin, iyo sida ay ii arkaan. Waxaa muhiim ii ahaa in naftayda ku qanacsan tahay waxa aan qabanayo. Shaqadaan waxaa ii gu soo noqotay karaamadeydi. Waxaana gudagalay in aan wax meel ka dhigto, hooyadeyna wax uga diro, walow aan hooyo kala kulmi jiray akhbaar aan fiicneyn oo la xariirta seygeyga, haddana waxa uu aaminsan yahay ninkaygu miisaan ila ma laheyn. Guurka iyo qabidda uu ku taamayo ayaanba waa hore ka talo baxayba.

Liibiya, markii laga reebo xabsigii aan soo maray, iyo tacaddiyadii la xariiray, waxey ii ahayd meel aan maalay muruqeyga, waliba in aan wax taro naftayda iyo middii hooyadey. Haseyeeshee ma ahan meel aan muddo dheer ku nagaan karo oo nolol naftu ku qanacdo laga samayn karo. Waxaan maankayga ka guuxayay waddamada ka shisheya badda Meditereniyanka. Maalin kasta waxaa ii muuqan jiratay baddaas i sugeysa, waxaana dhagaheyga ku soo dhacayay khabarka sheegaya geerida dad ku maashoobey badda. Cabsi way jirtay jeer walba, haddana rafaad waxii aan soo arkay wax ka xanuun badan ayaad arkaysaa is ma oranayn. Intii aan joogay Liibiya, waxaan is ku dayay in aan hooyo u sheego in aan siinayo lacag fara badan haddii uu ninka i qaba iska key furo. Qudheydu ma garaneyn waxa igu riixaya furriinkaas iyo qiimaha nolaleed ee uu ii leeyahay!!

Hooyo waxey ii sheegtay in mar walba oo ay ninkayga ku soo hadal-qaaddo arrinta furriinka, in uu ka sii dari jiray, ilaa uu aaminay in madaxeyga oo uu haysto ay u tahay madax-furasho iyo awoodda qura ee uu leeyahay dhaqan ahaan ama diin ahaan. Wuu ogyahay in aanan u noqon doonin afo oofineysa dhaqamadiisa ka baxsan karaamada insaanka iyo anshaxa suubban. Inta badan shaqada adag ayaan isku dhaafin jiray ka fakaridda arrimaha la xariira ninkayga iyo nin oo dhan, walow aan la kulmi jiray daandaansi kuwa meelaha taagtaaggan ee aan la tusi karin qof dumara oo kallahaysa, nolasheedana soo dhacsaneysa, gaar ahaan kuwa aanu isku haybta iyo diirka nahay.

W.Q: Cabdicasiis Maxamad Shidane

Email: shidane05@hotmail.com

Sidoo kale akhri

[Qeybtii 1aad](#)

[Qeybtii 2aad](#)

[Qeybtii 3xaad](#)

[Qeybii 4aad](#)

[Qeybtii 5 aad](#)

[Qeybtii 6 xaad](#)